

Załącznik do uchwały nr XXXII/217/2009
Rady Miejskiej w Chocianowie
z dnia 29.04.2009 roku

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI POGORZELISKA

Położonej w gminie Chocianów na Dolnym Śląsku

Na lata 2009 - 2016

Opracowany zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i AGENDY 21

Autorami Planu Odnowy Miejscowości Pogorzeliska są jej mieszkańcy, którzy poświęcili czas i zaangażowali się w bezpośrednią pracę nad jego opracowaniem

Plan Odnowy Miejscowości Pogorzeliska powstał dzięki zaangażowaniu, poświęceniu czasu i wiedzy osób reprezentujących społeczność naszej miejscowości.

W odpowiedzi na prośbę Rady Sołeckiej i władz Gminy, wzięliśmy aktywny udział w warsztatach. Podczas spotkań mieszkańcy reprezentujący społeczność lokalną, lokalnych liderów, radnych i przedsiębiorców sami opracowali Plan, korzystając jedynie z pomocy zewnętrznych konsultantów i moderatora.

W dwóch spotkaniach warsztatowych, podczas których wypracowano niniejszy dokument, udział wzięła 49 osobowa grupa aktywnych mieszkańców naszej wsi.

Rada Sołecka Wsi oraz Mieszkańcy

Pomocy w postaci moderowania prac warsztatowych oraz redakcji dokumentu **udzielił nam Łukasz Żuber** (Chojnów tel. 0603 335 453, e-mail: lukasz-zuber@tlen.pl), w imieniu Fundacji „Wrzosowa Kraina” na podstawie umowy z Gminą Chocianów.

Metodyka pracy nad dokumentem to autorska metoda opracowana przez Łukasza Żubera i Andrzeja Ruszlewicza - w oparciu o materiały UMBRELLA PROJECT UNDP

SPIS TREŚCI

	Strona
WSTĘP	4
Informacje ogólne	
Metoda pracy	
CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	9
Opis ogólny miejscowości	
Położenie, przynależność administracyjna, zaludnienie	
Historia miejscowości	
Przestrzenna struktura miejscowości	
Planowane kierunki odnowy miejscowości	
Wizja odnowy miejscowości Pogorzeliska	
Cele odnowy i rozwoju	
Powiązanie z planami i działaniami realizowanymi w gminie oraz regionie	
INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	15
Zasoby przyrodnicze	
Dziedzictwo kulturowe	
Obiekty i tereny	
Infrastruktura społeczna i techniczna	
Gospodarka i rolnictwo	
Kapitał społeczny i ludzki	
OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ MIEJSCOWOŚCI	22
Analiza SWOT	
Problemy rozwoju miejscowości	
OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ	24
Zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia	
Szacunkowy koszt realizacji	
REALIZACJA PLANU	34
Zasady realizacji planu	
Sposoby monitorowania, oceny i aktualizacji planu	
Komunikacja społeczna	

WSTĘP

Informacje ogólne

Plan Odnowy Miejscowości Pogorzeliska powstał jako odpowiedź na potrzebę zdefiniowania kierunków dalszego rozwoju naszej wsi, a także sprostaniu wyzwaniom, które stawiane są szczególnie małym miejscowościom w dobie XXI wieku. Podczas opracowania Planu przyjęliśmy, że będą nami kierowały dwa podstawowe uwarunkowania:

- Zasady zrównoważonego rozwoju.
- Zasady Agendy 21.

Zasady zrównoważonego rozwoju zostały przez nas wszystkich ustanowione w 1997 roku, w którym przyjęliśmy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej. W art. 5 Konstytucji jest zapisane: "Rzeczpospolita Polska (...) zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju". "Władze Publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom" (art. 74). Idea zrównoważonego rozwoju wynika z konieczności sprostania wyzwaniom nowego tysiąclecia. Po żywiołowym rozwoju przemysłowym, nieograniczonym korzystaniem z zasobów naturalnych i beztróskim zanieczyszczaniu i przekształcaniu środowiska przyrodniczego, przyszedł czas na refleksję i zmianę postaw. Zauważyliśmy, że prawa rządzące światem żywym w równej mierze dotyczą nas jak i każdej żywej istoty na naszej planecie. Po zachwycie rozwojem technologii i okresem wiary, że nasz umysł pozwoli nam panować nad prawami natury wiemy, że zbliżają się granice, których nie możemy przekroczyć. Życie bez wody zdanej do picia, gleb dających nam bezpieczną żywność, czy roślin odnawiających zasoby tlenu jest niemożliwe. Ten uproszczony przykład to tylko niewielki ułamek skomplikowanych powiązań i zależności między człowiekiem a innymi organizmami i zjawiskami warunkującymi życie na Ziemi.

Przyjęta przez nas zasada **zrównoważonego rozwoju to zgoda na rozwój gospodarczy i społeczny w harmonii z poszanowaniem przyrody**. Granicą podejmowanych działań powinno być zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Podstawowa zasada zrównoważonego rozwoju "myśleć globalnie, działać lokalnie" powinna przejawiać się we wszystkich naszych działaniach, także polityków i władz. Obszar i środowisko przyrodnicze, w którym teraz żyjemy, za chwilę będzie musiał służyć naszym potomkom. Czy pozostawimy im szansę na godne i spokojne życie? Czy oni zrozumieją, że muszą toczyć wojny o czystą wodę, bo my chcieliśmy mieć jeszcze jeden luksusowy samochód? Czasami trzeba tylko trochę dobrej woli, aby postępować zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Szacunek dla środowiska przyrodniczego to cecha, która zachowała się w wielu umysłach mieszkańców takich małych miejscowości jak nasza wieś. Codzienne od małego dziecka obcowanie z naturą, która jest tuż obok nas, na podwórku czy za płotem, uczy szacunku dla każdej żyjącej istoty.

Czym na poziomie wsi i społeczności lokalnych jest zrównoważony rozwój?

Zrównoważony rozwój wsi to taki kierunek rozwoju społecznego i gospodarczego, który w zaspokojeniu potrzeb naszych mieszkańców nie doprowadza do zniszczenia środowiska przyrodniczego. Taki rozwój nie oznacza zahamowania procesów gospodarczych we wsi kosztem działań chroniących środowisko. Wprost przeciwnie – oznacza harmonijny, zrównoważony rozwój w wymiarze ekologicznym, ekonomicznym i społecznym z pełnym uwzględnieniem ładu przestrzennego.

Podstawą są trzy zasady:

1. Równość szans w dostępie do zasobów i odprowadzania zanieczyszczeń - filozofia sprawiedliwości międzypokoleniowej.
2. Równość szans pomiędzy człowiekiem i przyrodą. Funkcjonowanie cywilizacji ludzkiej z zachowaniem trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz z ochroną różnorodności biologicznej.
3. Równość szans między tym, co lokalne a ponad lokalne. Potrzeby ogólnospołeczne są zaspokajane na równi z potrzebami lokalnych społeczności.

Dążąc do zrównoważonego rozwoju powinniśmy uruchomić i kontynuować takie podstawowe procesy jak:

- Ograniczenie zużywania odnawialnych zasobów do granic możliwości ich odtwarzania.
- Ograniczenie zużywania nieodnawialnych zasobów do skali pozwalającej na zastępowanie ich poprzez odpowiednie substytuty.
- Stopniowe eliminowanie substancji niebezpiecznych i toksycznych.
- Utrzymywanie skali emisji zanieczyszczeń i zakłóceń tak, aby nie przekroczyć pojemności asymilacyjnej środowiska.
- Stała ochrona różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazu, ekosystemów, gatunków i genów.
- Uspołecznienie procesów podejmowania decyzji na różnych poziomach, poczynając od parlamentu kończąc na samorządach i społecznościach lokalnych.
- Tworzenie warunków dla zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego każdego człowieka.

Szansę na zrównoważony rozwój w miejscowości zależą od wielu czynników:

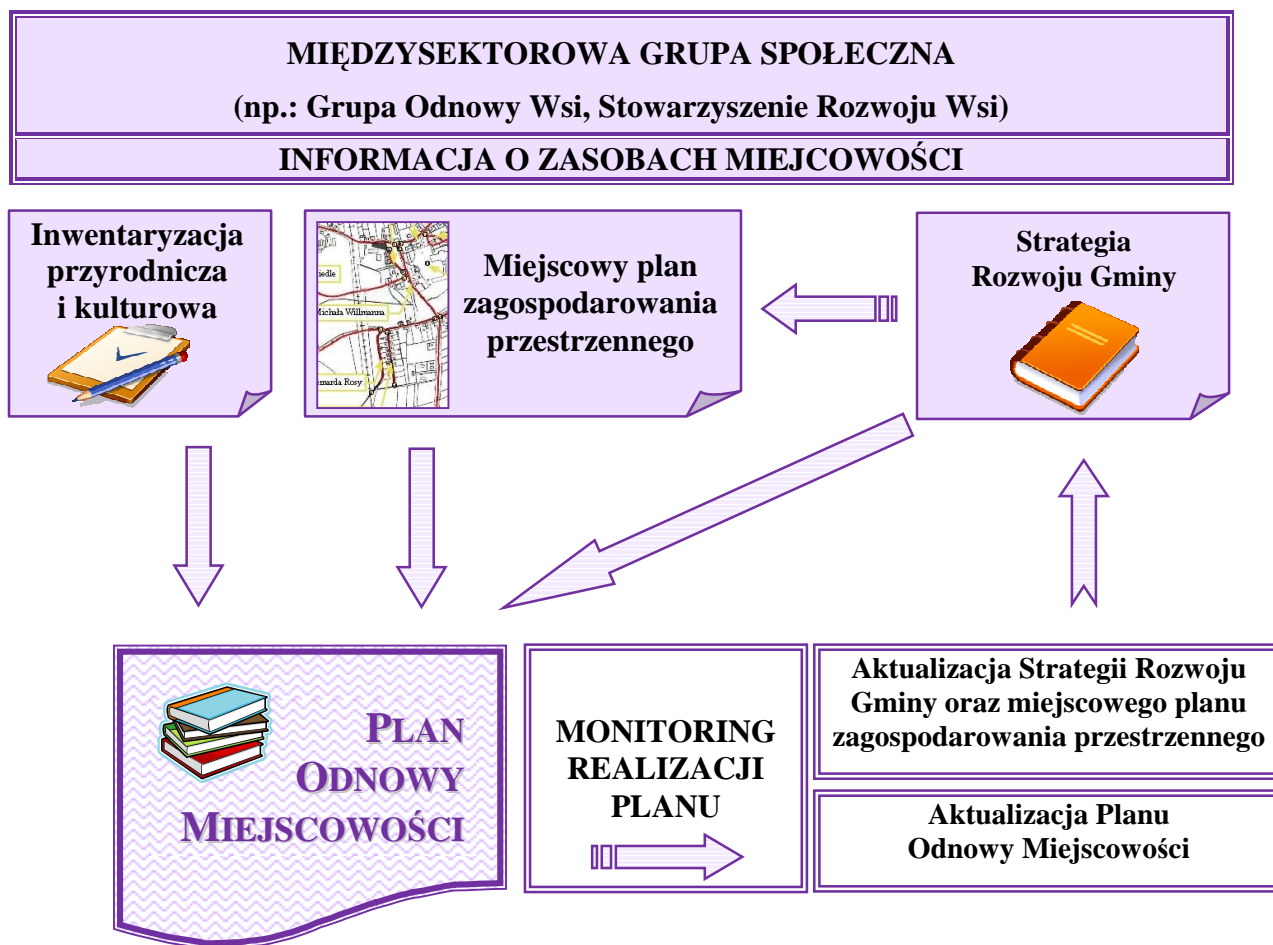
- Jej mieszkańcy i władze gminy muszą posiadać silną wolę opracowania i wdrożenia strategii zrównoważonego rozwoju gminy i planu odnowy miejscowości.
- Rada Sołecka i Rada Gminy, są głównymi animatorami rozwoju swoich "małych ojczyzn", na nich spoczywa pobudzanie, organizowanie i realizacja działań zrównoważonego rozwoju.
- Podstawą powodzenia jest wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa.
- Społeczność lokalna musi rozumieć i aktywnie wspierać realizację działań przyjętych w Planie Odnowy Miejscowości.
- Żadne plany nie mogą być skutecznie realizowane bez aktywnego udziału mieszkańców.

Agenda 21 to dokument przyjęty na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 roku (również przez Polskę) i określany jako program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w perspektywie XXI wieku. Agenda 21 uwzględnia globalną, krajową i lokalną (gminną, wiejską) skalę działań w sferze ekologicznej, społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Lokalna Agenda 21 to uspołeczniony, partnerski i dynamiczny proces planowania zmierzający do osiągnięcia celu, jakim jest trwały i zrównoważony rozwój wsi. Lokalna Agenda 21 oznacza w praktyce konieczność budowania we wsi:

- Współpracy partnerskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju między samorządem, mieszkańcami, biznesem, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami.
- Systemu informacji o zasobach wsi (w tym przyrodniczych, kulturowych).
- Planu odnowy miejscowości opartego na zrównoważonym rozwoju.
- Systemu społecznego monitoringu realizacji Planu (lokalnej Agendy 21).

LOKALNA AGENDA 21

Podjęliśmy decyzję o opracowaniu planu odnowy własnej miejscowości zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i w oparciu o zasady Agendy 21. Pracę nad Planem prowadziła grupa mieszkańców, tworząc podstawy do stworzenia międzysektorowej grupy społecznej na rzecz wprowadzania zrównoważonego rozwoju w miejscowości.

Pragniemy włączyć się w działania, rozwijane od wielu lat w ramach wspólnoty europejskiej, nazywane popularnie 'odnową wsi'. Istotna dla nas jest pomoc w realizacji Planu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013; OŚ 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej oraz OŚ 4 LEADER.

Jest to dla nas jedno z ważniejszych źródeł realizacji planu, ale zdajemy sobie sprawę, że pełna realizacja przyjętych celów wymaga od nas samych dużej aktywności, a także poszukiwania innych źródeł pomocy.

Idea odnowy wsi w Europie Zachodniej¹ zrodziła się w wyniku kryzysu ekonomicznego i społecznego na wsi, który dotknął tereny wiejskie w latach 70 i 80 XX wieku. Przyczyną były radykalne zmiany w produkcji rolnej, transporcie, a także niszczenie handlu lokalnego przez supermarkety. Istotną podstawę kryzysu stanowiła Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej. Do tej pory podstawowym jej założeniem było produkowanie masowo taniej żywności (wspieranie trwa do dzisiaj), bez uwzględniania jej jakości, oraz lokalnych powiązań producentów (rolników) z konsumentami. Nadzieję budzą obecne próby zmiany polityki rolnej

¹ Fragment dotyczący historii odnowy wsi opracowano na podstawie: R. Wilczyński, „Odnowa wsi perspektywą rozwoju obszarów wiejskich w Polsce”. RCDRRiOW Poznań, 2003.

w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i nie dotowania samej produkcji żywności, ale wspieranie producentów rolnych, w tym produkujących dobrej jakości żywność w mniejszych gospodarstwach (np.: program rolnośrodowiskowy, produkty lokalne, odnowa wsi, różnicowanie produkcji na terenach wiejskich, LEADER). Polska jest obecnie w sytuacji żywiołowego rozwoju supermarketów, a więc ten kryzys nas dotyka i będzie się rozwijał.

Koncepcja odnowy wsi powstała w Niemczech w połowie lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Ważne daty dla tego działania to:

- 1984 - powstał Europejski Ruch Odnowy Wsi i Małych Miast.
- 1994 - opracowanie i przyjęcie „Strategii dla wiejskiej Europy”,
- 1996 - na III Kongresie Odnowy Wsi przyjęto „Przewodnią koncepcję rozwoju terenów wiejskich i odnowy wsi w Europie”.

Dokument „Strategia dla wiejskiej Europy” określa trzy podstawowe zasady, które powinny być przestrzegane w rozwoju obszarów wiejskich. Zasadnicza ich treść zawarta jest poniżej.

1. Wzajemne powiązania ludzi ze środowiskiem (naturalnym i kulturowym), w którym żyją. Sprawy związane z mieszkańcami i ich aktywnością nie mogą dominować nad potrzebą ochrony środowiska, jak również ochrona środowiska nie może być celem samym w sobie, nie uwzględniającym potrzeb ludzi.
2. Współpraca i zintegrowane działanie. Rozwój lokalny może być skutecznie realizowany tylko dzięki efektywnej współpracy wszystkich zainteresowanych stron. Ważna jest szczególnie współpraca pomiędzy mieszkańcami i gminą. Istotne jest, aby układ współpracy był partnerski, bez dominacji, narzucania woli czy zastępowania w działaniach przez jedną ze stron.
3. Konsultacje i zaangażowanie. W planowaniu i realizacji działań należy uwzględniać poglądy i oczekiwania tych, którzy żyją w danej miejscowości. Do realizacji rozwoju powinniśmy w pierwszej kolejności korzystać z zasobów lokalnych – zarówno ludzkich, jak i przyrodniczych, kulturowych, gospodarczych. W proces muszą być aktywnie włączone społeczności lokalne.

Powyższe zasady uwzględniają podstawowe założenia zrównoważonego rozwoju, oraz Agendy 21.

Metoda pracy. *Jak i dlaczego pracowaliśmy?*

Opracowaliśmy Plan Odnowy Miejscowości samodzielnie, korzystając jedynie z pomocy zewnętrznego eksperta w zakresie metodyki, materiałów i redakcji końcowej dokumentu. **Plan jest dla nas sposobem osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez kierowanie rozwojem.**

Po co nam plan odnowy miejscowości?

- Tworzenie planu pozwala nam mieszkańcom zaplanować swoją przyszłość w perspektywie kilku lat, spojrzeć na miejscowość całościowo, rozpatrując poszczególne obszary aktywności w powiązaniu ze sobą.
- Plan to nie tylko dokument opisujący drogi dojścia do założonych celów, ale także proces, w którym uczestniczą mieszkańcy zainteresowani przyszłością swojej miejscowości.
- Zapisanie planu w formie dokumentu umożliwia stałą ocenę postępów i korygowanie błędów przez wszystkich mieszkańców miejscowości.
- Budowanie planu umożliwia zaangażowanie władz oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie różnych opinii, pomysłów i koncepcji często wymaga ugody.

Osiągnięta na drodze otwartej dyskusji pozwala na wypracowanie planu, z którym będą identyfikowali się mieszkańcy.

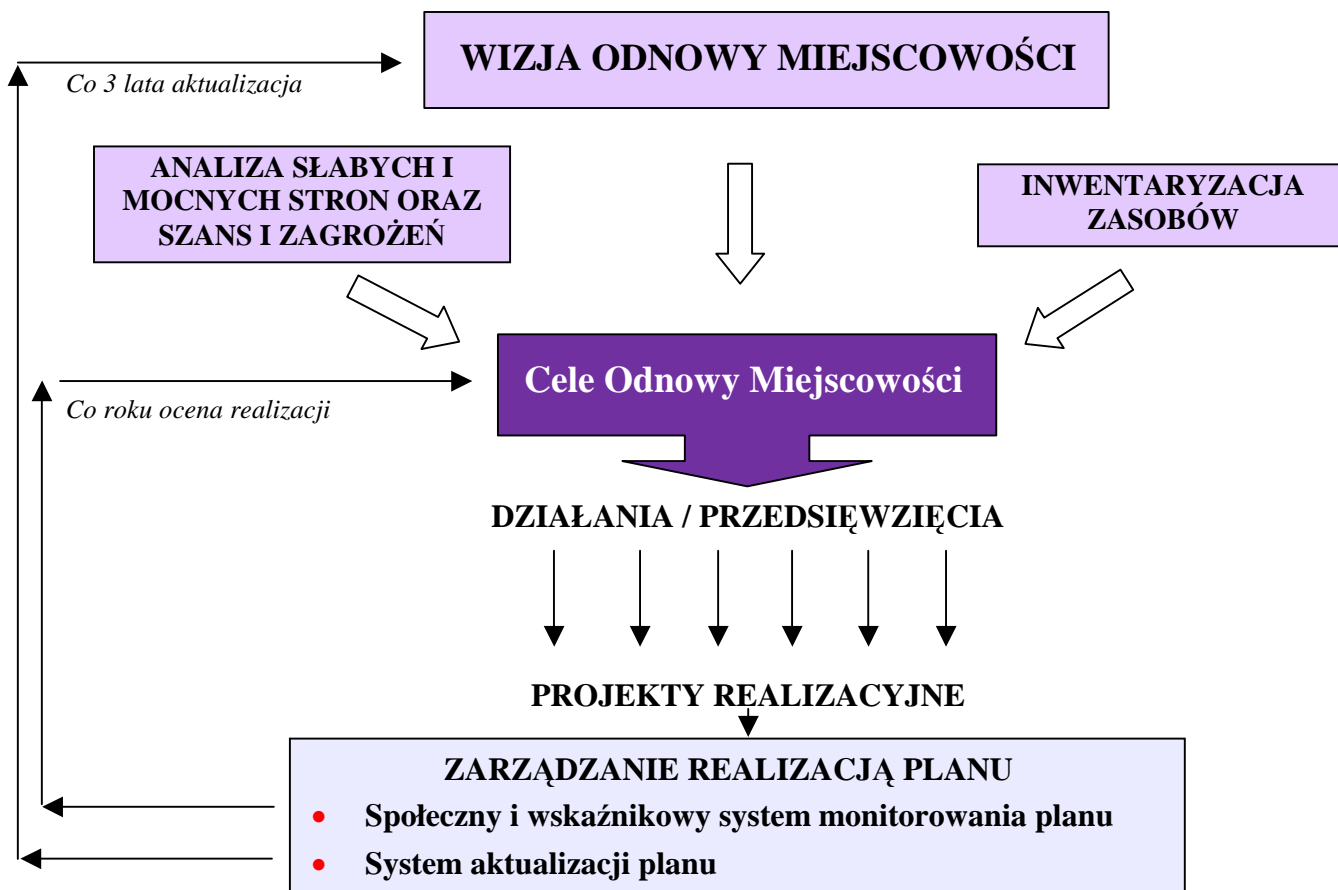
- Tworzenie planu sprzyja realistycznej ocenie mocnych i słabych stron miejscowości, przyjrzenie się możliwościom, potencjalnym problemom, które mogą się pojawić w przyszłości.
- Plan umożliwia efektywne gospodarowanie zasobami takimi jak środowisko, ludzie, teren, infrastruktura i środki finansowe. Zasoby te są zwykle ograniczone, dlatego też można zaplanować odpowiednie gospodarowanie nimi.
- Plan to instrument długofalowego zarządzania miejscowością. Wnosi elementy ciągłości w poczynania władz gminy, niezależnie od zmieniających się układów politycznych.

Do opracowania planu odnowy miejscowości Rada Sołecka i Gmina zaprosiły wszystkich mieszkańców Pogorzelsk, jak również osoby zainteresowane problematyką. Nie wszystkie zaproszone osoby skorzystały z możliwości uczestniczenia w pracach grupy. Praca polegała na uczestniczeniu w zajęciach warsztatowych. Prowadzący warsztaty moderator miał za zadanie przeprowadzenie grupy przez kolejne etapy pracy, a także pomóc w redagowaniu wyników prac warsztatowych. Wszystkie zapisy w planie zostały samodzielnie wypracowane przez uczestników warsztatów, każdy zapis był poddany ogólnej dyskusji i przyjmowany przez ogół zgromadzonych.

W wyniku budowy planu odnowy miejscowości otrzymaliśmy:

1. Dokument planu.
2. Grupę, która może się zaangażować w rozwój miejscowości.

Struktura Planu Odnowy Miejscowości

CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

Jaka jest nasza miejscowość dzisiaj? Jak i gdzie chcemy żyć i mieszkać?

Opis ogólny miejscowości

Położenie, przynależność administracyjna, zaludnienie.

Pogorzeliska to mała i malownicza wieś położona wśród lasów, łąk i pól na wschodnich krańcach Borów Dolnośląskich. Leży ok. 7 km na północ od Chocianowa, pomiędzy głównymi trasami prowadzącymi do Przemkowa (nr 328) i Polkowic (nr 331), w północnej części województwa dolnośląskiego, powiecie polkowickim. Wraz z 11 innymi sołectwami i miastem Chocianów tworzy wspólnotę samorządową gminę miejsko – wiejską Chocianów. Miejscowość liczy około 200 mieszkańców.

Cechą charakterystyczną wsi jest wznoszący się nad nią zabytkowy kościół oraz urokliwe położenie w otoczeniu lasów, które stworzyły wyjątkowy krajobraz otulający miejscowość. Wydaje się wpływać to na coraz większą atrakcyjność wsi i osiedlanie się tu osób szukających ciszy i spokoju poza miastem. Okolice Pogorzelisk posiada duże walory krajobrazowe i przyrodnicze, sprzyjające jej zagospodarowaniu turystyczno - rekreacyjnemu.

Zarówno wieś jak i gmina współpracują z innymi samorządami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami z regionu w ramach Lokalnej Grupy Działania „Wrzosowa Kraina” (obejmującej obszar 6 gmin tj., Bolesławiec, Chocianów, Chojnów, Gromadka, Lubin, Przemków). Wypracowane już częściowo kierunki rozwoju regionu zapewne zostaną jeszcze bardziej sprecyzowane i pozwolą na dalszą efektywną współpracę gmin, a co najważniejsze miejscowości. Takie podejście zapewni wzmocnienie i bardziej efektywne wykorzystanie możliwości osiągnięcia celów zawartych w niniejszym Planie Odnowy Miejscowości.

Kościół św. Jacka w Pogorzeliskach wkomponowany w zabudowania wsi

Historia miejscowości.

Pogorzeliska (Krickheyde, Kriegheyde, Kriegheide) to niewielka wieś powstała na początku XIII wieku, wzmiankowana jest w - nie pozbawionym luk - dokumencie fundacyjnym z 1305 roku. Po wojnach husyckich zniknęła; jej nazwa pojawia się ponownie dopiero w 1613 roku. Lata 1571, 1585 i 1627 to epidemie dżumy, która dotknęła wioskę bezpośrednio, zaś okres od końca lat siedemdziesiątych XVII wieku do lat trzydziestych XVIII to czas licznych ciężarów nakładanych na wieś, zakończonych po roku 1741 nową kolonizacją i ożywieniem rozwoju, choć poziom demograficzny utrzymywał się niemal bez zmian. Już w XVII wieku wraz z okolicznymi dobrami wieś należała do chocianowskiej linii śląskiego rodu szlacheckiego von Stosch, kupiona przez Aleksandra von Stosch od Sigmunda von Nositz 20 stycznia 1613 roku, sprzedana zaś przez Baltazara Friedricha von Stosch grafowi Heinrichowi von Redern w 1722 roku. Po wprowadzeniu Reformacji na Śląsk, ludność jej szybko przyjęła nowe wyznanie i już od 1540 roku wraz z kilkoma pobliskimi wsiami tworzyła jedną gminę podlegającą pod kościelną administrację parafii w Chocianowie, corocznie też wizytowaną przez tamtejszego pastora. Ostatnie lata wojny trzydziestoletniej spustoszyły wieś i rozproszyły jej mieszkańców - pierwsza powojenna wizytacja kościelna z 1654 roku wspomina o istniejących jedynie 23 biednych - co podkreślono w protokole - gospodarstwach.

Lata pięćdziesiąte to okres pierwszej redukcji i jej efektem będących migracji gmin. Na przygranicznych terenach księstw świdnickiego, jaworskiego i głogowskiego zakładają one kościoły: uciezkowe, będące najczęściej adaptacjami istniejących już, należących do innej gminy budowli, oraz graniczne, nowo budowane przez uchodźców w miejscowości dotąd nie posiadającej kościoła. Specyficzna sytuacja historyczno-polityczna stworzyła powtarzający się schemat zakładania nowej budowli. Gmina uchodźców, znalazłszy opiekę, plac i środki na budowę oraz patronat, zazwyczaj w osobach lokalnych możnych, za ich pośrednictwem wysyłała do kancelarii panującego petycję o zezwolenie na zostawienie świątyni. Po zabezpieczeniu w formie fundacji opłacającej utrzymanie pastora lub innych osób koniecznych dla obsługi kościoła, zazwyczaj nie było problemów z jego powstaniem. Do tego jednak czasu nabożeństwa odprawiano w lasach lub w udostępnianych wiernym szopach, co na dotkniętych redukcją terenach było praktyką powszechną.

Podobnie postąpili ówcześni właściciele Pogorzelisk, bracia Wolf Aleksander i Hans Georg von Stosch, ofiarowując dla celów kultu swą dużą szopę dworską oraz ponad sto mórg ziemi gminie przybyłej w 1654 roku z księstwa głogowskiego. W jej też imieniu zwrócili się do księcia Ludwika IV legnickiego z prośbą o pozwolenie na budowę. Ten wydał je, obwarowane koniecznością utrzymania duchownego, już 6 kwietnia 1656 roku. Po ponad rocznym użytkowaniu budowli gospodarczej w celach kultowych, przy wzrastającej liczbie wiernych, przystąpiono wkrótce do energicznych robót „rozbudowując szopę na wschód”; 17 września 1656 roku prace były zakończone.

Oficjalny patronat nad kościołem objął wraz ze swą drugą żoną Katarzyną z domu von Kottwitz starszy z braci, Wolff Aleksander von Stosch, syn zmarłego w 1616 roku Aleksandra von Stosch z jego drugiego małżeństwa, z Heleną z domu von Rothkirch. Ich syn, ostatni męski potomek tej linii rodu, Woiff Aleksander II von Stosch, umarł 6 lat po zmarłym w wieku 52 lat ojcu, jako niespełna osiemnastolatek, podczas peregrynacji, we Frankfurcie nad Menem, gdzie zostaje też - w kościele św. Katarzyny - pochowany 11 lipca 1688 r.

Niespodziewane wygaśnięcie rodu poprzedzone więc zostało chlubnym aktem fundacji kościoła. Kolejne donacje, będące wynikiem zarówno ofiarności możnych z okolicy, jak i kolekt członków gminy, obejmowały elementy wyposażenia i wystroju wnętrza. Już w 1657 roku Caroll Caspar von Schkopp ufundował - o czym wyraźnie informuje inskrypcja - niewielki, drewniany ołtarz. Wkrótce też rotmistrz Johan Sander, ewangelik w służbie cesarskiej, pokrywa koszty budowy chrzcielnicy. W 1670 roku patroni i gmina opłacają odlanie nowego, nieistniejącego dziś - pękł w 1926 roku - dzwonu, co wiąże się ściśle z zaistnieniem wieży, dobudowanej do korpusu w tymże roku. Mały, istniejący do dziś dzwon odlany został przez Sigmunda Gotza we Wrocławiu, w 1685 roku. Rok później wyposażono kościół w organy, reperowane w 1780 roku przez Johana Zitwera, budowniczego organów z Głogowa, potem też w latach 1801, 1823 i 1859, aż do momentu budowy nowego, klasycystycznego instrumentu w 1898 roku. Lata 1634-88 to okres pracy nad wystrojem. Z tego czasu pochodzi

cykl biblijnych, pierwotnie opatrzonych rymowanymi podpisami, przedstawień na parapetach empor - jak wynika z zapisków w księdze kościelnej, kosztownych dla gminy - oraz malarska, bogata w motywy floralne i obficie operująca też słowem dekoracja wnętrza. Najprawdopodobniej wtedy też właśnie ozdobną formę palmy o rozłożystej koronie przybrała wspierająca strop kolumna.

Druga połowa XVII wieku jest okresem świetności i największej popularności kościoła, który jako jeden z nielicznych nie został objęty redukcją. W praktyce oznaczało to konieczność pomieszczenia anormalnie dużej - w stosunku do rozmiarów budowli - liczby wiernych z około siedemdziesięciu różnych gmin, przybywających tu z okolicznych miejscowości. Dla wysłuchania Słowa gromadzili się oni na cmentarzu wokół kościoła, w nawie i na emporach, pozostali zaś - na strychu. Dla tych ostatnich właśnie wycięto w stropie otwory - jeden przysłonięty koroną palmy, pozostałe zamarkowane przedstawieniami Słońca i Księżyca - mające polepszać słyszalność.

W kluczowym dla kościoła okresie (1656-1741) najważniejszymi postaciami są osoby kolejnych patronów oraz pastorów - ideowych przywódców gminy. Pierwszym pastorem, głoszącym kazania jeszcze w dworskiej szopie, był Ulrich Riedelius, zmarły w 1662 roku. Kolejnym został George Betzold, powołany na to stanowisko przez Stoschów w grudniu 1663 roku. Zmarł tragicznie podczas wywołanego piorunem pożaru pastorówki, przygnieciony płonąącą ścianą podczas próby ratowania dóbr; poświęcone jego pamięci kazanie pogrzebowe autorstwa Heinricha Lange ukazało się drukiem.

Po dwuletnim wakansie pastorem w Pogorzelskich w latach 1678 - 98, a więc po śmierci Jerzego Wilhelma i w okresie kolejnej fali kontrreformacji, był Daniel Ebersbach, postać szczególnie tu interesująca. Pochodzący ze szlacheckiego rodu o długich - później również kontynuowanych - tradycjach pastorskich, syn inspektora i prymariusza jaworskiego kościoła Pokoju - Dawida II von Ebersbach, i Susanny z domu Engelmann, urodził się 4 lutego 1641 roku. Dzielił więc los okupowanych Ślązaków, poznając też z autopsji historię Buschpredigers podczas ośmioletniego pobytu w lasach, gdzie - do 1648 roku - zmuszeni byli ukrywać się jego rodzice. Po naukach w szkołach Legnicy i Wrocławia kształcił się - w latach 1662-1666 - w Wittenberdze. Wkrótce, 14 stycznia 1669 roku, powołany został na urząd pastora w Miłoradzicach, skąd, 20 października 1678, przeniesiony został do Pogorzelsk. Jego właśnie uważać można za pomysłodawcę wystroju pogorzelskiego wnętrza i za ideowego twórcę programu ikonograficznego świątyni. Jako jeden z wybitniejszych kaznodziei i teologów tego czasu, tutaj też wygłosił, ogłoszone następnie drukiem, kazanie na śmierć Wolfa Aleksandra II von Stosch.

Pomiędzy jego śmiercią a 1708 rokiem urząd piastował Johan Friedrich Lemberg, po nim zaś - do 1736 roku, a więc w okresie największego rozkwitu Grenzkirchegemeinde - Adam Deutschmann, niegdysiejszy Buschprediger i pastor w Sziichtyngowej. W trakcie sprawowania urzędu przez Gottloba Sutoriusa (1736-44) Fryderyk II pruski zajął Śląsk, kolejnych więc ośmiu pastorów działało już na obszarze teoretycznie pełnej swobody religijnej.

Wspomnieć raz jeszcze należy o zmieniającym się patronacie świątyni, który, począwszy od braci von Stosch, pozostawał zawsze związany z panującym na Chocianowie. Od 1723 roku w wyniku transakcji był nim kolejny właściciel dóbr, graf Heinrich Gottlob von Redern, następnie, na mocy testamentu, jego syn, pruski minister królewski, graf Karl Albrecht von Redem. Po nim zaś, w 1766 roku, dobra odziedziczył Wilhelm Christoph Gottlob zu Dohna, i tego rodu przedstawiciele patronowali świątyni do początków XX wieku.

Druga wojna światowa zamknęła epokę śląskiego protestantyzmu. Podobnie stało się z kościołem w Pogorzeliskach, który po zakończeniu działań wojennych przekazany został oficjalnym zarządzeniem nowych władz w ręce Kościoła katolickiego, ten zaś utworzył tu miejscową niewielką parafię. Tak oczywista ironia historii lepsza jest z pewnością od losu wielu niszczących bezużytecznie poewangelickich zborów, ale przeprowadzone w drugiej połowie XX wieku - w majestacie prawa - bezmyślne przemiany w świątyni nieodwracalnie spaczyły niestety jego pierwotną wymowę i pozbawiły cech pełnowartościowego źródła - niepisanego dokumentu historycznego.²

Przestrzenna struktura miejscowości.

Pogorzeliska są niewielką wsią ulicową założoną wzdłuż osi wschód - zachód, przy drodze wiodącej z Parchowa do Jakubowa Lubińskiego. Przez wieś biegnie także droga z południa na północ, będąca najkrótszym połączeniem z Chocianowem. Skrzyżowanie jakie powstało w wyniku przecięcia się tych dróg, wyznacza centralny punkt miejscowości oraz tzw. „centrum społeczno-kulturalne wsi”. Głównym czynnikiem tworzącym charakter tego miejsca jest znajdujący się tu i górujący nad miejscowością zabytkowy kościół z XVII w., wraz z otaczającym go cmentarzem.

Innymi elementami zauważalnymi w przestrzennej strukturze wsi są skupione przed budynkiem kościoła - obiekt parafii, plac boiska oraz miejsce sklepu i świetlica.

Miejscowość posiada zwartą zabudowę, w nielicznych miejscach cofniętą od linii jezdni – sady, pola, łąki. Wieś składa się z 46 budynków zabudowy poniemieckiej, głównie w starej części centralnej oraz 27 nowych domów, które powstają na obu krańcach wsi.

Równoległe do głównej osi miejscowości od strony południowej, biegnie nieutwardzona wewnętrzna droga, przy której także znajdują się gospodarstwa rolne i mieszkalne.

² Gibski D., praca magisterska, str. 23

Planowane kierunki odnowy miejscowości

Wizja odnowy (zrównoważonego rozwoju) miejscowości Pogorzeliska.

Jak i gdzie chcemy żyć i mieszkać? Do czego zmierzamy?

Wizja odnowy miejscowości to obraz jej przyszłego stanu, do którego będzie się dążyć, uwzględniając dobro środowiska przyrodniczego i potrzeby mieszkańców. Sformułowaliśmy obraz miejscowości za około 8 lat, określając jej wygląd, pożądane cechy środowiska przyrodniczego, aktywność gospodarczą, funkcjonowanie wsi i poziom życia mieszkańców. Poprzez stworzenie wizji przygotowaliśmy ramy, które pozwoliły na wyznaczenie celów i sposobów ich realizacji w Planie. Jest to bardzo istotny etap. Każdy z nas planuje swoją przyszłość w oparciu o marzenia i chęć osiągnięcia określonych celów, również my tak postąpiliśmy, mając na myśli naszą miejscowość. Perspektywa 8 lat pozwala na dosyć realne określenie, jakie mają być Pogorzeliska z możliwością zaplanowania działań, które przybliżą nas do wizji.

Oto nasza wizja zrównoważonego rozwoju (odnowy) miejscowości Pogorzeliska:

Nasza wieś Pogorzeliska, wkomponowana w wyjątkowy krajobraz Borów Dolnośląskich, jest znanym i cenionym przystankiem na szlaku św. Jakuba.

Każdego pielgrzyma oraz turystę zachwyci nasza zabytkowa perła – pięknie odrestaurowany i zadbany kościół, wokół którego jesteście skupieni. Mieszkańcy są spójną i zintegrowaną społecznością, która aktywnie działa na rzecz rozwoju wsi oraz zachowania i pielęgnowania jej dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego, jak również lokalnych tradycji i obyczajów.

Odwiedzających nas podróżnych darzymy wielką życzliwością, goszcząc w naszych gospodarstwach agroturystycznych i spędzając wspólnie czas na nowoczesnym boisku oraz przygotowanych szlakach turystycznych biegnących wśród urokliwej okolicznej przyrody, pięknych i zasobnych lasów. Wyjeżdżający z pamiątkami i produktami lokalnymi od nas goście, mają w pamięci ładną i zadbaną miejscowość z przesympatycznymi mieszkańcami.

Z powodzeniem funkcjonują gospodarstwa rolne, w tym ekologiczne oraz gospodarstwa specjalizujące się w określonej produkcji – a nasze lokalne rzemiosło, rękodzieło oraz produkty i usługi znane są w kraju jak i zagranicą.

Bardzo dobre warunki bytowe, poczucie bezpieczeństwa oraz bogata oferta spędzania wolnego czasu sprawiają, że Pogorzeliska to atrakcyjne miejsce do życia i zamieszkania.

Cele odnowy i rozwoju. Co musimy zrobić?

Cele wynikają z przeprowadzonej dyskusji w ramach analizy SWOT oraz zidentyfikowanych problemów, które przeszkadzają nam w rozwoju i dążeniu do wizji. Cele powinny być konkretne i mierzalne, realistyczne, osiągalne, określone w czasie, czyli takie, o których można powiedzieć, że zostały wykonane lub nie. Cele powinniśmy osiągać w całości i w pełni za to ponosimy odpowiedzialność.

Dążenie do celów powinno nas doprowadzić do realizacji wizji i satysfakcji z rozwoju miejscowości. Przy realizacji planu opartego o zrównoważony rozwój cele społeczno-gospodarcze muszą być zharmonizowane ze środowiskiem naturalnym. Granicą podejmowanych działań jest trwałość zasobów przyrodniczych.

Przyjeliśmy następujące cele odnowy i rozwoju miejscowości:

1. Wygląd wsi

- 1.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytkowego kościoła wraz z jego otoczeniem
- 1.2. Polepszenie warunków życia i wzrost bezpieczeństwa na terenie sołectwa
- 1.3. Poprawa estetyki i wyglądu wsi

2. Mieszkańcy i ich aktywność

- 2.1. Zwiększenie integracji wśród mieszkańców oraz rozwój życia kulturalnego w Pogorzelskich
- 2.2. Pobudzenie aktywności mieszkańców oraz zwiększenie ich zaangażowania i liczby działań na rzecz wsi
- 2.3. Rozwój kapitału społecznego w miejscowości

3. Aktywność gospodarcza

- 3.1. Rozwój turystyki i promocji Pogorzelskich
- 3.2. Wzrost przedsiębiorczości i rozwój gospodarczy w miejscowości

Powiązanie z planami i działaniami realizowanymi w gminie oraz regionie

Plan realizuje kierunki i cele zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Chocianów (opracowanie lipiec 2001 r.), jak również jest zgodny z obowiązującymi kierunkami polityki przestrzennej gminy (Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chocianów, 2005 r.) oraz obowiązującym prawem miejscowym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego wsi Pogorzelska (uchwała Rady Miejskiej w Chocianowie z dnia 25 października 2005 r.).

Ponadto Plan ten realizuje kierunki i cele zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Polkowickiego na lata 2008 – 2015.

INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

Zasoby przyrodnicze

Miejscowość Pogorzeliska położona jest na Wysoczyźnie Lubińskiej, należącej pod względem geograficznym do makroregionu zwanego niziną Śląsko – Łużycką. Okolice Pogorzelisk zawiera bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe, sprzyjające aktywnej turystyce i rekreacji. Główną cechą krajobrazu otaczającego wieś są rozległe i zwarte zespoły leśne Borów Dolnośląskich oraz łąki i pola będące siedliskami wyjątkowej przyrody.

Miejscowość znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego. Otoczona kompleksami leśnym, w których występuje licznie zwierzyna łowna (sarny, jelenie dziki, zające, kuropatwy) oraz gatunki objęte ochroną (np. gronostaj, jeż). Wśród gadów spotkać można jaszczurkę zwinę, zaskrońca, żmiję zygzakowatą. Ptąży reprezentowane są m.in. przez ropuchę zieloną i traszkę.

Stan środowiska naturalnego jest dobry, powietrze nieskażone przemysłem, we wsi jest kilka prywatnych stawów. Jest też hydrofornia głębinowa z bardzo dobrą jakościowo wodą. Większość ziemi jest w klasie V i VI.

Okolice wsi charakteryzują się łagodnym mikroklimatem. Wieś leży w regionie klimatycznym zwanym lubusko – dolnośląskim, który charakteryzują łagodne zimy i upalne lata. Klimat tego obszaru posiada cechy klimatu oceanicznego i zaliczany jest do najcieplejszych w Polsce - średnioroczna temperatura wynosi od 8,0⁰ C do 8,2⁰ C. Długi okres wegetacyjny ma korzystny wpływ na środowisko, a okres zielony trwa tutaj dłużej niż w innych rejonach kraju. Średnie roczne sumy opadów są niskie.

Atrakcyjnymi przyrodniczo terenami w okolicy Pogorzelisk są:

- Przemkowski Park Krajobrazowy - obecnie wchodzący w skład Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych we Wrocławiu. Utworzony został w 1997 r. zajmuje powierzchnię - 22 338 ha, z otuliną - 37 804 ha. Obszar Przemkowskiego Parku Krajobrazowego obejmuje kompleksy przyrodniczo - krajobrazowe charakterystyczne dla Kotliny Śląskiej okręgu Borów Dolnośląskich. Na terenie Parku znajduje się pięć rezerwatów przyrody, dwa użytki ekologiczne oraz zostały utworzone dwa obszary Natura 2000.
- Rezerwat przyrody Stawy Przemkowskie – rezerwat ornitologiczny na powierzchni 1046,25 ha utworzony ze względu na ogromną ilość gniazdujących tam ptaków.
- Uroczysko Czarne Stawy, rezerwat florystyczny utworzony w 2006 r. w celu ochrony boru bagiennego oraz roślinności torfowiskowej w okolicach Chocianowa. Powierzchnia 136,48 ha.
- Obszar chronionego krajobrazu „Lasy Chocianowskie” - obejmuje zwarte powierzchnie leśne, rozległe obszary łąk w dolinach rzek oraz północną część miasta Chocianów z ciekawym florystycznie parkiem podworskim. Powierzchnia całkowita Chronionego Krajobrazu „Lasy Chocianowskie” wynosi 63,9 km², w tym leśnej 48,4 km².

- Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Czarnej Wody” o powierzchni 23,3 km² obejmujący środkową część zlewni Czarnej Wody. Lasy tego obszaru złożone są z drzewostanów sosnowych, z niewielką domieszką dębu.
- zadrzewienia przyrodnicze nad ciekami i rowami, położone zwłaszcza w dolinie Szprotawy.

Dziedzictwo kulturowe

Miejscowość objęta jest:

strefą ochrony konserwatorskiej ze względu na elementy dawnego układu przestrzennego miejscowości, które to zachowały się w stosunkowo dobrym stanie i całość stanowi wartość kulturową w skali lokalnej - do rejestru zabytków wpisano historyczny układ ruralistyczny wsi,

strefą ochrony krajobrazu kulturowego, która stanowi przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze,

strefą ochrony reliktyw archeologicznych ze względu na znajdujące się tu średniowieczne grodzisko stożkowate.

Największym i najcenniejszym świadectwem dziedzictwa kulturowego i historycznego wsi jest Kościół pw. Św. Jacka.

„Aby zrozumieć historyczną wartość kościoła w Pogorzelskach, trzeba się cofnąć kilkaset lat wstecz, aż do czasów renesansu, do połowy XVI w. Dolny Śląsk znalazł się wówczas pod zwierzchnictwem Habsburgów, katolickich cesarzy Austrii. Z błyskawiczną szybkością szeregi swych zwolenników powiększał tu tymczasem kościół protestancki. Niechęć do starej hierarchii musiała być na Śląsku wielka, skoro w krótkim czasie od katolicyzmu odeszła zdecydowana większość jego mieszkańców. Początkowo proces ten przebiegał jednak w naszym regionie stosunkowo spokojnie. Sytuacja zaczęła się mocno komplikować, gdy papież przystąpił do ostrej akcji kontrreformacyjnej, w księstwach niemieckich wybuchły walki religijne, a wreszcie w 1555 r. pokój augsburski sankcjonował zasadę: „czyje królowanie, tego religia”. Na Dolnym Śląsku zaczęły się prześladowania protestanckich poddanych katolickiego władcy. W 1618 r. na podłożu religijnych napięć wybuchła okropna wojna trzydziestoletnia rujnująca nasz region jacy żadna inna (łącznie z ostatnią) i jeszcze bardziej pogarszająca położenie ewangelików. Odebrano im zbory zakazano praktyk siłą na wracano. Zepchnięci do podziemia protestanci zmuszeni byli do podejmowania osobliwych działań zaradczych. Przede wszystkim więc zakładali tzw. kościoły uciezkowe i kościoły graniczne.

Kościół uciezkowe zakładano na bazie istniejących już, ale rozbudowywanych dla potrzeb bardzo dużej liczby wiernych, starszych kościołów, głównie na pograniczu z Łużycami w Saksonii i na zachodnich krańcach księstwa legnickiego. Ich nazwa mówi sama za siebie - protestanci z terenów poddanych kontrreformacyjnemu terrorowi uciekali na nabożeństwa tam, gdzie wpływy Habsburgów były dużo mniejsze.

Kościół graniczny to jeszcze ciekawsza grupa zabytków tamtych dziwnych czasów. Stanowią one swoiście śląski wynalazek. Budowano je od podstaw w XVII i XVIII w. Powstawały w bardziej liberalnych księstwach (np. legnickim), na przygranicznych lub nawet łużyckich czy wielkopolskich rubieżach. **Do dziś zachowało się ich ledwie kilka. Jednym z najcenniejszych jest właśnie wspomniany na początku - kościół w Pogorzeliskach.**

Świątynię tę zbudowano w 1654 r. Ma charakterystyczną konstrukcję szkieletową, czyli tzw. mur pruski. Wieńczy ją drewniana wieża z barokowym hełmem.

Prawdziwe olśnienie czeka przybysza dopiero we wnętrzu dawnego zboru. Jeżeli wchodzi się do niego od strony zakrystii, uwagę przykuwają już piękne malowane drzwi. Za nimi wyłania się największa osobliwość zabytku - niespotykany słup podtrzymujący strop. Ma on formę palmy z pniem pokrytym łuskami i zielonym ażurem korony kunsztownie wystruganej przez lokalnych snycerzy. Centralna palma sięga wymalowanego na stropie sklepienia niebieskiego. Palmowe liście rozchodzą się także pod niebiański strop z belek bocznych.

Symbolika palmy nie jest tu raczej przypadkowym ornamentem. W sztuce chrześcijańskiej drzewo to symbolizowało wszakże życie w pełni laski, zwycięstwo lub przynajmniej nadzieję na nie.

Dodatkowym unikatem kościoła są - chronione stylizowaną na kształt słońca kratą i właśnie koroną palmy - wielkie otwory w suficie. W czasach, gdy w kościele tłoczyli się wierni, przybywający często z odległych miejscowości, można było uczestniczyć w nabożeństwie także, przebywając... na strychu.

Jakby tego było mało, bogactwem barw i szczegółów zachwycają sceny ewangeliczne wymalowane na kilku rzędach empor, czyli balkonów, tak charakterystycznych dla zborów protestanckich. Do lat 50. empor i malowideł na nich było jeszcze więcej, ale powojenni gospodarze, traktując pogardliwie pamiątki po ewangelikach, usunęli cały jeden rząd tych dzieł. Te istniejące też zresztą często zasłaniane są współczesnymi hasłami i „zdobieniami”.³

³ Skąta C., *Palma w kościele*, *Słowo Polskie* z dnia 21 września 2001

Wnętrze kościoła pw. św. Jacka - prezbiterium jak i całe wnętrze jest bogato zdobione polichromią
(fot. Łukasz Żuber)

Obiekty i tereny

Wyróżniającym się obiektem w miejscowości, o bardzo dużym znaczeniu lokalnym, jest zabytkowy XVII wieczny kościół – położony w otoczeniu cmentarza, w centralnej części wsi. „Świątynia jest orientowana. Wzniesiona została w konstrukcji szachulcowej z wypełnieniem glinianym (obecnie - ceglane na zaprawie wapiennej), w ścianie północnej oraz w dolnych partiach ściany południowej nawy i północno-zachodniej prezbiterium - wtórnie zamienionej na mur ceglany. Przekrycie stanowi dwuspadowy dach z blachy cynkowej. Budowla założona jest na planie wydłużonego prostokąta z zamkniętym wielobocznie, od południa wyodrębnionym przez poszerzenie, dwukondygnacyjnym prezbiterium, w którego dolnej części znajduje się zakrystia. Od strony południowej do nawy dobudowana jest prosta kruchta, murowana z cegły, kryta dwuspadowym dachem. Do szczytowej ściany zachodniej przylega bezpośrednio wieża-dzwonnica o konstrukcji drewnianej, obitej deskami. Założona jest na planie kwadratu. Jej masyw rozczłonkowany jest na wysokie przyziemie z jednospadowym daszkiem, i osadzoną nań wyższą i węższą część górną z krytym blachą ocynkowaną hełmem z prześwietem. Zwieńczony jest on krzyżem i chorągiewką. Salowe wnętrze opięte jest od północy, południa (w części zachodniej) i wschodu (ponad zakrystią) jedną kondygnacją empor wspartych na prostych słupach, z osobnym niskim i głębokim prospektem organowym od zachodu. Nakryte jest drewnianym deskowym stropem, który wsparty jest centralnie kolumną w formie palmy o rozłożystej, ażurowej, snycersko opracowanej koronie”⁴.

Świątynia kościoła wymaga obecnie podjęcia natychmiastowych działań i prac konserwatorskich, w celu jego ochrony i zabezpieczenia przed zniszczeniem. W czasie deszczu cenne polichromie po prostu zalewane są wodą kapiącą ze stropu.

W miejscowości przeważająca część to budynki powstałe przed 1945 rokiem. Miejscowość składa się z 46 budynków zabudowy poniemieckiej i 27 nowych domów.

Nowa zabudowa stanowi póki co mniejszą część wszystkich budynków mieszkalnych we wsi jednak ich liczba systematycznie rośnie. Jej główny mankament to pojawianie się budynków, które zaburzają tradycyjny układ miejscowości. Wśród obiektów dominuje stan średni. W złym stanie są głównie obiekty sprzed 1945 roku, które zostały zaniedbane i widać na nich nieubłagany wpływ czasu.

Otoczenie wsi stanowią użytkowane rolniczo pola, jak również łąki i lasy o dużych walorach krajobrazowych i przyrodniczych.

Infrastruktura społeczna i techniczna

Większość potrzeb związanych z kulturą, opieką społeczną i zdrowotną, usługami bankowymi, pocztowymi mieszkańcy Pogorzelsk muszą zaspokajać poza swoją miejscowością.

Mieszkańcy nie mają odpowiednio przystosowanych miejsc do spotkań, integracji, aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. We wsi znajduje się Świetlica Wiejska czynna dwa razy w tygodniu, w środy i w niedziele, gdzie do dyspozycji dzieci i młodzieży są piłkarzyki oraz stół do ping-ponga. Ponadto w świetlicy odbywają się zebrania wiejskie, zebrania okolicznościowe oraz jest możliwość wynajmu na imprezy rodzinne. Jednak problemem i

Wymagający modernizacji plac boiska
(w oddali sklep oraz świetlica)

⁴ Gibski D., praca magisterska, str. 29

utrudnieniem w korzystaniu ze świetlicy jest fakt, iż znajduje się ona w budynku prywatnym co wymusza duże ograniczenia użytkowe. Samo pomieszczenie wymaga również modernizacji i doposażenia.

Jest boisko sportowe, plac zabaw dla dzieci, plac przykościelny przeznaczony na parking – jednak wszystkie te obiekty nie spełniają w pełni swojego przeznaczenia, ponieważ wymagają dodatkowego wyposażenia i modernizacji.

Wieś ma doprowadzone podstawowe media takie jak woda z wodociągów, energia elektryczna, sieć telekomunikacyjna. Stan dróg i poboczy wymaga podjęcia działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa ich użytkownikom. We wsi występują również utrudnienia w komunikacji zbiorowej.

Z roku na rok wygląd sołectwa poprawia się, a wieś jest zadbana i estetyczna. Odpady są zabierane przez Zakład Gospodarki Komunalnej. Natomiast ścieki gromadzone w szambach lub w przydomowych biologicznych oczyszczalniach.

Przez miejscowość prowadzą 2 szlaki turystyczne bez lokalnej infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego. Są to: **szlak rowerowy** (czerwony) o długości 30 km biegnący przez Chocianów - Jakubowo Lubińskie - Pogorzelska – Chocianów (prezentujący walory przyrodnicze regionu) oraz **pieszy Szlak Zabytków** (żółty) o długości 24 km biegnący przez Przemków - Wilkocin - Wysoka - Jakubowo Lubińskie – Pogorzelska – Nowy Dwór (prezentujący walory historyczno-kulturowe regionu, pokrewny ze szlakiem pielgrzymkowym św. Jakuba).

We wsi znajdują się liczne działki pod zabudowę mieszkaniową.

Gospodarka i rolnictwo

Bezrobocie w Pogorzelskach jest znikome - ok. połowa mieszkańców pracuje poza miejscowością m.in. w KGHM i Volkswagen. Mniej więcej 20% społeczeństwa prowadzi gospodarstwa role o rozdrobnionej strukturze – często łącząc to zajęcie z dodatkową pracą zawodową, mała ilość osób prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą (tylko 1 firma). Pozostała część utrzymuje się ze świadczeń emerytalno - rentowych w połączeniu z własnym gospodarstwem.

Rolnictwo jest mało opłacalne. Główne powody tego stanu rzecz to niska klasa ziem, zaniedbania melioracyjne, przestarzały park maszynowy oraz brak nowoczesnych sposobów uprawy. Nie prowadzona jest działalność agroturystyczna, jak i gospodarstwa ekologiczne oraz gospodarstwa specjalizujące się w określonej produkcji lub hodowli.

Miejscowość posiada 1 sklep. Większość prac związanych z remontami budynków mieszkalnych i gospodarczych mieszkańcy wykonują własnymi siłami. Nie prowadzone są żadne przedsięwzięcia inwestycyjne mogące zaktywizować gospodarczo mieszkańców.

Kapitał społeczny i ludzki

Pogorzelska to wieś licząca prawie 200 mieszkańców. Jest to ludność napływowa, wyznania katolickiego i prawosławnego – wykazująca dużą spójność. Struktura wiekowa to głównie osoby w przedziale 40-60 lat, dużo jest także młodzieży, której systematycznie przybywa. Wykształcenie jest zróżnicowane, jednak zauważalna jest tendencja wzrostowa i rosnący poziom wykształcenia wśród młodzieży. We wsi powstają nowe domy (migracja ludzi z miast na wieś). Wolny czas spędzany jest w gronie rodzinnym, kultywowane są uroczystości religijne, organizowane imprezy okolicznościowe jak: Dzień Babci i

Dziadka, Dzień Dziecka, śledzik, opłatek. Odbywają się rozgrywki sportowe w piłce nożnej i siatkowe pomiędzy młodzieżą a dorosłymi.

Mieszkańców łączy kościół, zaangażowanie w dbanie o cmentarz i teren świątyni. Łącznikiem jest samopomoc sąsiedzka oraz wykonywane prace społeczne na rzecz wsi jak np.: porządkowanie boiska, naprawa drogi, utworzenie miejsca piknikowego na boisku oraz miejsca zabaw dla dzieci.

Działania podejmowane są za pośrednictwem sołtysa i rady sołeckiej, organizowane są spotkania z władzami gminy i zebrania wiejskie. Środki z rady sołeckiej, gminy, powiatu i ośrodka kultury w Chocianowie wykorzystywane są do wyposażania świetlicy, organizowania imprez, pikników, wyposażenia placu zabaw i przy zagospodarowaniu boiska. Wszystkie te działania nie byłyby możliwe bez pomocy i pracy społecznej mieszkańców. Wykorzystywane są także środki z nagród jakie miejscowość otrzymuje za udział w konkursach.

Tradycją w Pogorzelskach jest kolendowanie młodzieży na rzecz kościoła, festyn odpustowy ku czci św. Jacka patrona kościoła oraz spotkania młodzieży przy ognisku. Specyficzne potrawy wywodzą się z tradycji wschodnich – piróg kartoflany z kaszą, kutia, pasta z jajek, sos z czerwonej kapusty, bułeczki drożdżowe z ziemniakami, pierogi z kaszy jaglanej, kartoflak, bałamuty.

Wieś promuje się lokalnie m.in. na dożynkach gminnych i powiatowych (wieńce wykonywane przez mieszkańców) oraz „Święcie Jagody” – poprzez potrawy z jagód wykonane przez gospodynie i prezentowane na udekorowanym stoisku.

Wieś jest licznie odwiedzana przez turystów zagranicznych – np. Niemców ochrzczonych przed wojną w naszym kościele. Przyjeżdżają pielgrzymki oraz osoby wysiedlone z tych terenów i ich rodziny.

OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ MIEJSCOWOŚCI

Na co możemy postawić? Na co musimy uważać?

Analiza SWOT

Zastanawialiśmy się nad tym czy znajdziemy w naszej wsi jakieś mocne strony, które pozwolą nam na wykorzystanie ich do rozwoju. Szukaliśmy również szans w zmieniającym się wokół nas otoczeniu i przewidywalnej przyszłości, które by nam pomogły. Postanowiliśmy też przyjrzeć się krytycznie i zobaczyć nasze słabe strony, które mogą nam utrudniać rozwój. Staraliśmy się rozpoznać zagrożenia dla naszej wsi, jakie mogą się pojawić w przyszłości, nie tylko we wsi, ale również z zewnątrz.

Czynniki sprzyjające rozwojowi to **stymulatory rozwoju** tzn. te czynniki, które umożliwią nam realizację przyjętej wizji i celów. Są to czynniki, które możemy wykorzystać w pobudzaniu własnego rozwoju.

Należy do nich zaliczyć:

- Stymulowanie inicjatyw społecznych. Stworzenie warunków do zwiększenia aktywności mieszkańców zarówno w zakresie inicjatyw własnych, jak i przedsięwzięć służących mieszkańcom. Temu celowi może służyć powołanie organizacji pozarządowej.
- Tworzenie partnerstwa społecznego i zwiększanie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów wsi. Służy temu odpowiedni przepływ informacji pomiędzy Gminą, Radą Sołecką i mieszkańcami. Wykorzystanie wiedzy i pomysłów lokalnej społeczności to rozwój w oparciu o najcenniejszy zasób – potencjał ludzki. Dobra komunikacja to pierwszy warunek zmiany postaw mieszkańców, którzy są często nastawieni obojętnie, a nawet wrogo do działań samorządu.
- Wykorzystanie walorów przyrodniczo – krajobrazowych w promocji miejscowości, tworzenie dodatkowych miejsc pracy i przyciąganie inwestorów zewnętrznych.
- Przygotowanie szczegółowych projektów do zapisanych celów, przedsięwzięć i zadań Planu i staranie się o zewnętrzne fundusze na ich realizację.

Dyskutowaliśmy nad mocnymi i słabymi stronami naszej miejscowości, które znamy dzisiaj i które wpływają na nasze życie. Odnieśliśmy się również do możliwości i zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości i jaki mogą mieć wpływ na nasz rozwój. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse możemy skutecznie zmniejszać negatywny wpływ słabości i zagrożeń.

Ocena mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT)

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Zabytkowy kościół p.w. św. Jacka (poewangelicka świątynia: przykład śląskiego kościoła granicznego) • Cenne walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz czyste powietrze • Położenie w otoczeniu Przemkowskiego Parku Krajobrazowego i Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Chocianowskie” • Utwardzone drogi dojazdowe w kierunku Lubina, Polkowic, Chocianowa i Przemkowa • Posiadanie systemu segregacji śmieci • Osiedlanie się nowych osób we wsi – rozbudowa miejscowości • Różnorodność potraw regionalnych • Ważna rola kościoła w życiu wsi i jej mieszkańców • Duże pokłady aktywności wśród lokalnej społeczności przejawiające się w różnych inicjatywach i działaniach • Rosnący poziom wykształcenia wśród mieszkańców • Duże umiejętności manualne i kwalifikacje zawodowe • Opracowany Plan Zagospodarowania Przestrzennego • Biegająca przez wieś trasa rowerowa, „szlak zabytków” oraz szlak św. Jakuba • Obfite w bogactwa naturalne lasy – grzyby, jagody, zwierzyzna łowna • Dobre warunki do rozwoju turystyki i rekreacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające zabezpieczenie i ochrona zabytkowego kościoła • Słabo rozwinięta infrastruktura społeczno-kulturalna, sportowo-rekreacyjna oraz techniczna (brak kanalizacji i gazyfikacji) • Zły stan świetlicy wiejskiej, boiska, braki w wyposażeniu placu zabawa dla dzieci • Brak poboczy i chodników przy drodze oraz pełnego oświetlenia • Brak połączeń komunikacyjnych w sobotę i niedzielę • Zaniedbany system melioracji • Małe zaangażowanie całej społeczności w rozwój miejscowości • Niski poziom wiedzy i doświadczenia w posługiwaniu się dostępnymi instrumentami wsparcia dla obszarów wiejskich • Nie w pełni wykorzystywana i niedostatecznie przystosowana świetlica do potrzeb mieszkańców • Brak zaplecza do obsługi ruchu turystycznego oraz słabo rozwinięta „mała infrastruktura” turystyczna • Niski poziom inwestycji w regionie jak również lokalnej przedsiębiorczości wśród mieszkańców
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Odrestaurowanie i zabezpieczenie kościoła przed zniszczeniem • Promocja kościoła jako wyjątkowego zasobu kulturowego regionu oraz atrakcji turystycznej • Rozbudowa i modernizacja oznakowania (tablice kierunkowe i informacyjne) we wsi i okolicy • Możliwości doksztalcenia - wzrost wiedzy i umiejętności społeczności lokalnej oraz wymiana doświadczeń z innymi aktywnymi miejscowościami • Rozbudowa infrastruktury społecznej pozwalającej pożytecznie spędzać czas wolny mieszkańcom • Wzrost integracji i aktywności wśród mieszkańców • Skuteczne wykorzystanie środków krajowych i unijnych na rozwój wsi i jej mieszkańców • Powołanie stowarzyszenia działającego na rzecz rozwoju wsi • Pobudzanie zaangażowania i aktywności wszystkich mieszkańców poprzez organizowanie imprez jak: Dni Pogorzelsk, Dzień św. Jacka, Michała (święto prawosławne), pikniki na rzecz kościoła • Rozwój świetlicy na potrzeby centrum spotkań i aktywności lokalnej • Rozbudowa infrastruktury obsługującej ruch turystyczny • Promocja Pogorzelsk, usług i produktów z miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> • Degradacja i zniszczenie kościoła oraz jego unikalnych walorów • Wzrost natężenia ruchu drogowego i pogorszenie się bezpieczeństwa w miejscowości, związanego z brakami w infrastrukturze około drogowej • Brak środków finansowych na podejmowanie działań i inwestycji • Całkowite pozbawienia komunikacji PKS • Brak integracji i aktywności wśród ludności wsi • Zanik rozwoju życia kulturalnego • Odpływ ludzi młodych • Inwestycje zagrażające środowisku naturalnemu • Nadmierna eksploatacja okolicznych lasów oraz zmiana struktury ich własności • Utrata miejsc pracy związana ze zmniejszeniem wydobywania przez KGHM

Problemy rozwoju miejscowości

W wyniku analizy zapisów SWOT ustaliliśmy problemy, które wymagają w najbliższych latach podjęcia działań - w celu wyeliminowania lub zmniejszenia ich negatywnego wpływu na rozwój Pogorzelsk. Niżej wymienione problemy oraz obraz zapisanej wizji są podstawą do opracowania i przyjęcia celów odnowy i rozwoju miejscowości:

- » Postępujące zniszczenie i degradacja zabytkowego kościoła, w skutek niewystarczającego zabezpieczenia i niekompletnej konserwacji obiektu
- » Słabo rozwinięta infrastruktura społeczno-kulturalna, sportowo-rekreacyjna i techniczna - wpływająca na jakość życia mieszkańców i rozwój wsi
- » Niedostateczne bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego
- » Trudne warunki do pobudzania integracji oraz animowania życia społeczno - kulturalnego i sportowego w miejscowości
- » Zbyt małe zaangażowanie całej społeczności w rozwój wsi
- » Oferta spędzania wolnego czasu nie zaspakaja potrzeb mieszkańców
- » Niski poziom wiedzy i doświadczenia mieszkańców na temat możliwości rozwoju oraz instrumentów wsparcia obszarów wiejskich
- » Mała rozpoznawalność i identyfikacja Pogorzelsk w regionie (brak promocji)
- » Słabo rozwinięte zaplecze i infrastruktura do obsługi ruchu turystycznego
- » Niski poziom inwestycji w regionie, jak również przedsiębiorczości wśród mieszkańców wsi

OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ

Jak zaznaczyliśmy w części wstępnej Planu, jednym z istotnych źródeł finansowania jego realizacji jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – Oś 3 – Odnowa i rozwój wsi. Z tej pomocy mogą skorzystać miejscowości gmin wiejskich, gmin miejsko-wiejskich i gmin miejskich z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców. Pogorzelska położone są w gminie miejsko-wiejskiej i liczą ok. 200 mieszkańców. Bezpośrednim odbiorcą pomocy i realizatorem przedsięwzięć może być:

- gmina,
- instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego,
- kościół lub związek wyznaniowy,
- organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego.

Przedsięwzięcia nie mogą mieć charakteru komercyjnego i muszą służyć osiągnięciu założonych w planie i projekcie celów operacji i ich zachowania przez 7 lat od dnia dokonania przez agencję płatniczą płatności ostatecznej.

Zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia

Poniżej zostały przedstawione zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia jakie zaplanowaliśmy do realizacji w latach 2009-2016, **umieszczone w kolejności wynikającej z ustalonych priorytetów rozwoju miejscowości w trzech grupach zagadnień.** W każdej grupie na pierwszym miejscu są najpilniejsze do realizacji. Wzięto pod uwagę kryterium możliwości ich realizacji ze względów społecznych, ekonomicznych i organizacyjnych. Jest to lista otwarta, która w trakcie realizacji planu może być modyfikowana i uzupełniana. **Szczegółowy opis poszczególnych przedsięwzięć oraz projekty, dokumentacje i kosztorysy prac (jeśli będą wymagane) stanowić będą oddzielne dokumenty opracowane zgodnie z prawem oraz obowiązującymi przepisami.** Przewidziano różne źródła finansowania działań w tym zaangażowanie mieszkańców wsi i ich nieodpłatna praca na rzecz swojej miejscowości. Ustalony szereg zadań i przedsięwzięć realizuje przyjęte wcześniej cele.

1. Wygląd wsi

Cel 1.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytkowego kościoła wraz z jego otoczeniem.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
1.1.1. Remont dachu i odnowa elewacji zewnętrznej	Ochrona obiektu przed zniszczeniem, zachowanie dziedzictwa historyczno – kulturowego miejscowości, zabezpieczenie miejsca spotkań i kultu mieszkańców, poprawa estetyki i atrakcyjności wsi
1.1.2. Budowa chodnika przy kościele	Poprawa bezpieczeństwa oraz funkcjonalności otoczenie kościoła
1.1.3. Wymiana ogrodzenia wokół świątyni	Zabezpieczenie terenu przy kościele (cmentarz) oraz poprawa jego estetyki
1.1.4. Utwardzenie części parkingu na placu przykościelnym	Wzrost funkcjonalności terenu i rozbudowa miejsc użyteczności publicznej (miejsc spotkań)
1.1.5. Założenie stylowego oświetlenia wokół kościoła	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników drogi biegnącej przez wieś oraz wzrost atrakcyjności miejscowości i wyeksponowanie jej walorów

Cel 1.2. Polepszenie warunków życia i wzrost bezpieczeństwa na terenie sołectwa.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
1.2.1. Wyposażenie i modernizacja placu zabaw dla dzieci	Organizacja miejsca do bezpiecznej aktywności ruchowej dzieci oraz kształtowanie terenu umożliwiającego nawiązywanie kontaktów wśród rodziców, wymiany informacji i integracji.
1.2.2. Modernizacja i rozbudowa placu boiska	Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców, zagospodarowanie wolnego czasu młodzieży, rozwój oferty turystycznej

1.2.3. Remont i modernizacja dróg na terenie miejscowości jak i odcinków wjazdowych do wsi – łącznie z zagospodarowaniem terenów przydrożnych (położenie nowych nawierzchni, remont poboczy, zadbanie o przydrożne rowy i przepusty, uzupełnienie niekompletnego oznakowania)	Poprawa bezpieczeństwa, wzrost atrakcyjności wsi (w tym turystycznej), poprawa jej estetyki oraz jakości życia mieszkańców
1.2.4. Uzupełnienie brakującego oraz modernizacja istniejącego oświetlenia	Poprawa bezpieczeństwa w miejscowości
1.2.5. Budowa kanalizacji	Likwidacja problemu ścieków we wsi na poziomie całej miejscowości. Ochrona środowiska i poprawa warunków życia.
1.2.6. Gazyfikacja wsi	Większa wygoda i mniejsze koszty opału

Cel 1.3. Poprawa estetyki i wyglądu wsi.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
1.3.1. Opracowanie studium architektoniczno – krajobrazowego miejscowości (na potrzeby określenia i utrzymania charakteru Pogorzelsk)	Zachowanie charakteru miejscowości zwłaszcza jako miejsca atrakcyjnego turystycznie
1.3.2. Nawiązanie współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i wspólne opracowanie koncepcji nasadzeń (w tym użytkowych)	Transfer wiedzy – przygotowanie planu
1.3.3. Nasadzenie drzew i krzewów kreujących zieleń w miejscowości oraz źródło tworzenia nowych i zdrowych przetworów	Uzupełnienie nasadzeń charakterystycznych dla wsi, poprawa jej estetyki, tworzenie miejsc zielonych, kreowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców
1.3.4. Prowadzenie cyklicznych spotkań z mieszkańcami nt. segregacji odpadów oraz potrzeby dbania o czystość środowiska naturalnego i wygląd wsi	Podnoszenie świadomości ekologicznej i edukacja mieszkańców. Wzmocnienie ochrony środowiska i poprawa estetyki wsi poprzez świadome działania mieszkańców.
1.3.5. Organizacja konkursów na najlepiej zagospodarowane obejście w stylu wioski	Inspirowanie mieszkańców do starań o poprawę wyglądu swoich zabudowań i posesji oraz dostosowanie ich do stylu wioski
1.3.6. Utworzenie numeracji (oznakowania)	Poprawa funkcjonalności i estetyki wsi

2. Mieszkańcy i ich aktywność

Cel 2.1. Zwiększenie integracji wśród mieszkańców oraz rozwój życia kulturalnego w Pogorzelskach.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
2.1.1. Modernizacja istniejącej lub budowa nowej świetlicy wiejskiej z zapleczem	Utworzenie kompleksowego miejsca spotkań, wymiany informacji, integracji i pobudzania aktywności lokalnej społeczności.

2.1.2. Tworzenie i prowadzenie grup zainteresowań (np. grupa sportowa, teatralna, zespół muzyczny, chór kościelny, orkiestra dęta)	Zagospodarowanie wolnego czasu mieszkańcom, rozwój ich zainteresowań, powiększanie oferty kulturalnej we wsi
2.1.3. Angażowanie mieszkańców we wspólne działania (np. wieńce dożynkowe, ołtarze na boże ciało, palmy wielkanocne, stoisko na „Dzień Jagody” i inne)	Integracja i tworzenie życia społecznego na wsi
2.1.4. Organizowanie zabaw, festynów i wspólnych wyjazdów (kino, teatr, wycieczki)	Integracja i promocja wsi.
2.1.5. Zapraszanie prelegentów, artystów	Integracja poprzez zabawę, „poszerzanie horyzontów” i zdobywanie wiedzy
2.1.6. Organizowanie wystaw tematycznych	Wzbogacanie ofert kulturalnej, promocja wsi oraz podnoszenie wiedzy odwiedzających

Cel 2.2. Pobudzenie aktywności mieszkańców oraz zwiększenie ich zaangażowania i liczby działań na rzecz wsi.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
2.2.1. Zorganizowanie się mieszkańców w stowarzyszeniu na rzecz rozwoju wsi	Lepsza współpraca i radzenie sobie z problemami. Zaangażowanie młodzieży do aktywności i pracy na rzecz swojego miejsca zamieszkania
2.2.2. Szkolenia nt. pisanie projektów, możliwości pozyskiwania środków finansowych i ich rozliczania	Własna edukacja i nabycie umiejętności skutecznego pozyskiwania środków na rzecz rozwoju wsi.
2.2.3. Systematyczna współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w regionie– wspólne spotkania, prelekcje, warsztaty itp. Nawiązanie ścisłej współpracy z Lokalną Grupą Działania „Wrzosowa Kraina”	Wzmocnienie własnych działań poprzez wsparcie od innych doświadczonych organizacji - nabywanie umiejętności, lepsze wykorzystanie potencjału wsi, podniesienie świadomości mieszkańców, poznawanie dobrych praktyk, wymiana doświadczeń z innymi organizacjami i miejscowościami
2.2.4. Systematyczne organizowanie spotkań poruszających bieżące problemy i sprawy wsi	Rozwiązywanie problemów i podejmowanie wspólnych inicjatyw - zaangażowanie mieszkańców

Cel 2.3. Rozwój kapitału społecznego w miejscowości.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
2.3.1. Organizacja i uczestniczenie w kursach doszkalających i szkoleniach tematycznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców	Własna edukacja i nabycie umiejętności
2.3.2. Wyjazdy i wizyty studyjne z aktywnie działającymi miejscowościami w kraju i zagranicą	Edukacja, wzmocnienie własnych działań poprzez wsparcie od innych - nabywanie umiejętności. lepsze wykorzystanie potencjału

	wsi, podniesienie świadomości mieszkańców. Poznawanie dobrych praktyk, wymiana doświadczeń z innymi lokalnymi społecznościami
2.3.3. Promocja uzdolnionych mieszkańców w mediach lokalnych	Tworzenie szans rozwojowych

3. Aktywność gospodarcza

Cel 3.1. Rozwój turystyki i promocji Pogorzelsk.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
3.1.1. Umieszczenie tablic informacyjnych przy głównych drogach na obszarze gminy oraz regionu Wrzosowej Krainy nt. zabytkowego kościoła w miejscowości i szlaku św. Jakuba	Tworzenie małej infrastruktury turystycznej
3.1.2. Inwentaryzacja lokalnych produktów i usług	Utworzenie bazy danych.
3.1.3. Opracowanie pakietu broszur i folderów o miejscowości oraz przekazanie informacji do mediów (współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków)	Promocja zasobów i walorów wsi - nawiązanie kontaktów, sondaż
3.1.4. Stworzenie punktu informacyjnego w miejscowości	Obsługa gości, tworzenie małej infrastruktury turystycznej
3.1.5. Poprawa stanu technicznego istniejących szlaków turystycznych	Obsługa i zwiększenie ruchu turystycznego
3.1.6. Własna strona internetowa lub podstrona w gminie i LGD	Promocja walorów i produktów wsi, sprzedaż produktów i usług, nawiązanie kontaktów, sondaż.
3.1.7. Współpraca z zewnętrznymi organizacjami pozarządowymi i wspólna realizacja projektów służących rozwojowi nowych funkcji miejscowości	Wymiana doświadczeń i korzystanie z dobrych przykładów służących rozwojowi wsi

Cel 3.2. Wzrost przedsiębiorczości i rozwój gospodarczy w miejscowości.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań i przedsięwzięć:

Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Przeznaczenie
3.2.1. Doradztwo i konsultacje prawne w zakresie zmiany profilu działalności, szkolenia w zakresie nowych technologii oraz możliwości wykorzystania umiejętności mieszkańców (np. rzemiosła, rękodzieła artystycznego, tradycyjnej żywności, usług)	Nabywanie kwalifikacji, podnoszenie wiedzy
3.2.2. Przygotowanie miejsc noclegowych dla turystów w kwaterach agroturystycznych	Tworzenie zaplecza turystycznego, Zwiększenie dochodów z turystyki, lepsza oferta usługowa
3.2.3. Tworzenie działalności onartvch o sprzedaż	Różnicowanie działalności. tworzenie nowvch

produktów i usług lokalnych oraz runa leśnego	źródeł dochodów oraz rozwój aktywności gospodarczej i mikro-przedsiębiorczości
3.2.4. Udział w targach jarmarkach, imprezach i wystawach promujących miejscowych rolników, usługodawców, artystów i rzemieślników	Promocja walorów i produktów wsi, sprzedaż produktów i usług, nawiązanie kontaktów
3.2.5. Wyjazdy studyjne do cieszących się powodzeniem gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	Wymiana doświadczeń i nabywanie nowych umiejętności (edukacja).
3.2.6. Pozyskanie wsparcia dla przedsiębiorców z Lokalnej Grupy Działania	Wykorzystanie szansy jaka stwarza program LAEDER dla rozwoju wsi
3.2.7. Przygotowanie terenów pod rozwój przedsiębiorczości we wsi	Ułatwienie rozwoju przedsiębiorczości we wsi
3.2.8. Opracowanie wspólnie z gminą warunków zachęcających do rozwoju firm	Ułatwienie rozwoju przedsiębiorczości we wsi

Przedmiotem przedsięwzięcia, jakie zaplanowaliśmy w pierwszej kolejności do realizacji z PROW-u w ramach osi 3 – „Odnowa i rozwój wsi” jest zabezpieczenie i ochrona zabytkowego kościoła poprzez remont dachu i odnowę elewacji zewnętrznej. Działanie to przyczyni się do ochrony obiektu przed zniszczeniem, zachowania dziedzictwa historyczno – kulturowego miejscowości, zabezpieczenia tego jakże ważnego dla mieszkańców miejsca spotkań i kultu oraz wpłynie na poprawę estetyki i atrakcyjności wsi.

Pośrednio inwestycja przełoży się także, na rozwój ruchu turystycznego w miejscowości i regionie oraz na wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców naszej wsi.

Szacunkowy koszt realizacji

Umieszczone w tabeli dane dotyczące czasu realizacji, szacunkowych kosztów, źródeł finansowania nie wynikają ze szczegółowo opracowanych projektów. Wszystkie mogą ulec zmianie w wyniku dalszych prac nad zadaniami i przedsięwzięciami. Dynamika naszych czasów zapewne ujawni nowe źródła finansowania, technologie i możliwości realizacyjne. Należy pamiętać, że realizacja przedsięwzięć i zadań w dużej mierze zależy od naszej aktywności - od aktywności mieszkańców. **Wymienione w tabeli kwoty nie są związane jakimikolwiek zapewnieniami ich przyznania zarówno ze strony Gminy, jak i innych źródeł.** Dopiero starania mieszkańców, wsparte ze strony innych podmiotów, mogą sprawić, że zostaną uzyskane i wspomogą rozwój wsi. Kolejność wynika ze wcześniej ustalonego podziału na trzy grupy i hierarchii w tych grupach.

Nazwa zadania/przedsięwzięcia	Harmonogram realizacji	Szacunkowy koszt [tyś. PLN]	Przewidywane źródła finansowania	Odpowiedzialny za realizację + współpracownicy
<i>Wygląd wsi</i>				
1.1.1. Remont dachu i odnowa elewacji zewnętrznej	2009-2013	800	Fundusze UE, Fundusz Kościelny Budżet gminy, Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa	Parafia lub Gmina + mieszkańcy

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI POGORZELISKA

1.1.2. Budowa chodnika przy kościele	2009-2013	50	Fundusze UE, Budżet gminy	Parafia lub Gmina + mieszkańcy, zarząd dróg
1.1.3. Wymiana ogrodzenia wokół świątyni	2009-2013	10	Fundusze UE, Budżet gminy, mieszkańcy	Parafia lub Gmina + mieszkańcy
1.1.4. Utwardzenie części parkingu na placu przykościelnym	2009-2013	12	Fundusze UE, Budżet gminy	Parafia lub Gmina + mieszkańcy
1.1.5. Założenie stylowego oświetlenia wokół kościoła	2009-2013	20	Fundusze UE, Budżet gminy, mieszkańcy	Parafia lub Gmina + mieszkańcy
1.2.1. Wyposażenie i modernizacja placu zabaw dla dzieci	2009-2010	25	Fundusze UE, NGO, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy, LGD
1.2.2. Modernizacja i rozbudowa placu boiska	2009-2010	30	Fundusze UE, NGO, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy, LGD
1.2.3. Remont i modernizacja dróg na terenie miejscowości jak i odcinków wjazdowych do wsi – łącznie z zagospodarowaniem terenów przydrożnych (położenie nowych nawierzchni, remont poboczy, zadbanie o przydrożne rowy i przepusty, uzupełnienie niekompletnego oznakowania)	2010-2016	Ustalony w dokumentacji	Fundusze UE, Budżet gminy, DZMiUW i zarządu dróg	Gmina + zarząd dróg, DZMiUW
1.2.4. Uzupełnienie brakującego oraz modernizacja istniejącego oświetlenia	2010-2016	Ustalony w dokumentacji	Fundusze UE, Budżet gminy i zarządu dróg	Gmina + zarząd dróg
1.2.5. Budowa kanalizacji	2011-2016	Ustalony w dokumentacji	Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
1.2.6. Gazyfikacja wsi	2012-2016	Ustalony w dokumentacji	Fundusze UE, Budżet gminy, inwestor, mieszkańcy	Gmina + mieszkańcy, inwestor
1.3.1. Opracowanie studium architektoniczno – krajobrazowego miejscowości (na potrzeby określenia i utrzymania charakteru Pogorzelsk)	2009-2010	6	NGO, Fundusze UE, Budżet gminy, mieszkańcy	Gmina + LGD, mieszkańcy, Starostwo
1.3.2. Nawiązanie współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i wspólne opracowanie koncepcji nasadzeń (w tym użytkowych)	2009-2010	Ustalony w projekcie	NGO, Fundusze UE, Budżet gminy, mieszkańcy	Mieszkańcy + Gmina, LGD
1.3.3. Nasadzenie drzew i krzewów kreuujących zieleń w miejscowości oraz źródło tworzenia nowych i zdrowych przetworów	2010-2013	Ustalony w dokumentacji	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + Gmina, LGD
1.3.4. Prowadzenie cyklicznych spotkań z mieszkańcami nt. segregacji odpadów oraz potrzeby dbania o czystość środowiska naturalnego i wygląd wsi	2010-2016	1/rok	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + Gmina, LGD
1.3.5. Organizacja konkursów na najlepiej zagospodarowane obejście w stylu wioski	2010-2016	3/rok	Budżet gminy, NGO Fundusze UE	Gmina + mieszkańcy, LGD
1.3.6. Utworzenie numeracji (oznakowania)	2010	2	Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy

Nazwa zadania/przedsięwzięcia	Harmonogram realizacji	Szacunkowy koszt [tyś. PLN]	Przewidywane źródła finansowania	Odpowiedzialny za realizację + współpracownicy
Mieszkańcy i ich aktywność				
2.1.1. Modernizacja istniejącej lub budowa nowej świetlicy wiejskiej z zapleczem	2009-2013	Ustalony w dokumentacji	Fundusze UE, Budżet gminy, NGO	Gmina + mieszkańcy, LGD
2.1.2. Tworzenie i prowadzenie grup zainteresowań (np. grupa sportowa, teatralna, zespół muzyczny, chór kościelny, orkiestra dęta)	2009-2016	10-15/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
2.1.3. Angażowanie mieszkańców we wspólne działania (np. wieńce dożynkowe, ołtarze na boże ciało, palmy wielkanocne, stoisko na „Dzień Jagody” i inne)	2009-2016	0-5/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
2.1.4. Organizowanie zabaw, festynów i wspólnych wyjazdów (kino, teatr, wycieczki)	2009-2016	10-15/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
2.1.5. Zapraszanie prelegentów, artystów	2009-2016	4-6/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
2.1.6. Organizowanie wystaw tematycznych	2009-2016	2-10/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
2.2.1. Zorganizowanie się mieszkańców w stowarzyszeniu na rzecz rozwoju wsi	2009	-	-	Mieszkańcy + LGD
2.2.2. Szkolenia nt. pisania projektów, możliwości pozyskiwania środków finansowych i ich rozliczania	2009-2011	3-4/rok	NGO, UM, Starostwo, Fundusze UE	Mieszkańcy + LGD
2.2.3. Systematyczna współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w regionie– wspólne spotkania, prelekcje, warsztaty itp. Nawiązanie ścisłej współpracy z Lokalną Grupą Działania „Wrzosowa Kraina”	2009-2016	3-5/rok	Fundusze UE, NGO, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
2.2.4. Systematyczne organizowanie spotkań poruszających bieżące problemy i sprawy wsi	2009-2016	-	-	Mieszkańcy + Gmina, radni, LGD
2.3.1. Organizacja i uczestniczenie w kursach doszkalających i szkoleniach tematycznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców	2009-2016	5/rok	NGO, PUP, Budżet gminy, Fundusze UE,	Mieszkańcy + PUP, LGD, Gmina
2.3.2. Wyjazdy i wizyty studyjne z aktywnie działającymi miejscowościami w kraju i zagranicą	2009-2016	5-10/rok	NGO, Fundusze UE, Budżet gminy, mieszkańcy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
2.3.3. Promocja uzdolnionych mieszkańców w mediach lokalnych	2009-2016	1-2/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + media, LGD, Gmina
Nazwa zadania/przedsięwzięcia	Harmonogram realizacji	Szacunkowy koszt [tyś. PLN]	Przewidywane źródła finansowania	Odpowiedzialny za realizację + współpracownicy
Aktywność gospodarcza				

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI POGORZELISKA

3.1.1. Umieszczenie tablic informacyjnych przy głównych drogach na obszarze gminy oraz regionu Wrzosowej Krainy nt. zabytkowego kościoła w miejscowości i szlaku św. Jakuba	2009-2013	15	Fundusze UE, Budżet gminy, Starostwo, NGO	Mieszkańcy + LGD, Gmina
3.1.2. Inwentaryzacja lokalnych produktów i usług	2009-2010	-	-	Mieszkańcy + LGD
3.1.3. Opracowanie pakietu broszur i folderów o miejscowości oraz przekazanie informacji do mediów (współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków)	2010-2011	6/rok	Mieszkańcy, , NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + media, LGD, Gmina, Konserwator zabytków
3.1.4. Stworzenie punktu informacyjnego w miejscowości	2010-2011	1-5	Fundusze UE, Budżet gminy, NGO, mieszkańcy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
3.1.5. Poprawa stanu technicznego istniejących szlaków turystycznych	2010-2011	Ustalony w projekcie	Fundusze UE, WFOŚiGW, Budżet gminy	Mieszkańcy i LGD + Gmina
3.1.6. Własna strona internetowa lub podstrona w gminie i LGD	2010	0-2	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
3.1.7. Współpraca z zewnętrznymi organizacjami pozarządowymi i wspólna realizacja projektów służących rozwojowi nowych funkcji miejscowości	2010-2016	20-30/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
3.2.1. Doradztwo i konsultacje prawne w zakresie zmiany profilu działalności, szkolenia w zakresie nowych technologii oraz możliwości wykorzystania umiejętności mieszkańców (np. rzemiosła, rękodzieła artystycznego, tradycyjnej żywności, usług)	2009-2016	5/rok	NGO, Budżet gminy, inwestorzy, Fundusze UE, mieszkańcy, PUP	Mieszkańcy + PUP, LGD, Gmina, inwestor
3.2.2. Przygotowanie miejsc noclegowych dla turystów w kwaterach agroturystycznych	2009-2016	Ustala inwestor	Inwestor, NGO mieszkańcy, Fundusze UE	Mieszkańcy + Gmina, LGD, inwestor
3.2.3. Tworzenie działalności opartych o sprzedaż produktów i usług lokalnych oraz runa leśnego	2009-2016	Ustala inwestor	Inwestor, mieszkańcy, Fundusze UE	Mieszkańcy + LGD, inwestor
3.2.4. Udział w targach jarmarkach, imprezach i wystawach promujących miejscowych rolników, usługodawców, artystów i rzemieślników	2009-2016	5/rok	Mieszkańcy, NGO, Fundusze UE, Budżet gminy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
3.2.5. Wyjazdy studyjne do cieszących się powodzeniem gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	2009-2016	5-10/rok	NGO, Fundusze UE, Budżet gminy, mieszkańcy	Mieszkańcy + LGD, Gmina
3.2.6. Pozyskanie wsparcia dla przedsiębiorców z Lokalnej Grupy Działania	2009-2015	max 300 na firmę	Inwestor, Fundusze UE	Mieszkańcy + LGD, inwestorzy
3.2.7. Przygotowanie terenów pod rozwój przedsiębiorczości we wsi	2010-2016	Ustalony w dokumentacji	WFOŚiGW, NGO Fundusze UE, Budżet gminy	Gmina + mieszkańcy
3.2.8. Opracowanie wspólnie z gminą warunków zachęcających do rozwoju firm	2010-2016	-	-	Gmina + mieszkańcy

Użyte skróty w tabeli:

Budżet gminy	– budżet Gminy Chocianów,
DZMiUW	– Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,
Fundusze UE	– fundusze Unii Europejskiej w tym Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
Gmina	– Gmina Chocianów,
Inwestor	– inicjatywa podmiotu gospodarczego; fundusze z sektora gospodarczego,
LGD	– Lokalna Grupa Działania „Wrzosowa Kraina” realizująca Program LEADER w regionie,
Mieszkańcy	– mieszkańcy Pogorzelsk, w tym lokalne organizacje pozarządowe (działające we wsi), praca własna mieszkańców, pomoc zdobyta przez nich w tym uzyskane dochody z działalności,
NGO	– organizacje pozarządowe; fundusze pozyskane przez te organizacje
PUP	– Powiatowy Urząd Pracy,
Starostwo	– Starostwo Powiatowe w Polkowicach,
UM	– Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego lub podległe mu jednostki,
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
Parafia	– Parafia Rzymsko – Katolicka pw. Św. Jacka w Pogorzelskach
Dotacje celowe	– udzielane np. przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Fundusz	
Kościelny	– którego dysponentem jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych - obecnie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

REALIZACJA PLANU

Zasady realizacji planu

- Plan stanowi drogę, po której będziemy razem szli i osiągać kolejne cele rozwoju naszej miejscowości.
- Ważnymi uczestnikami realizacji Planu jesteśmy my jako mieszkańcy. Osiąganie kolejnych celów w dużej mierze będzie uzależnione od naszej aktywności osobistej.
- Bardzo istotne będą działania organizacji pozarządowych, w których sami będziemy działali lub, które zachęcimy do współpracy.
- Gmina będzie aktywnym ośrodkiem pobudzającym i wspierającym realizację naszego Planu.
- W celu aktywnego włączenia nas jako mieszkańców do realizacji przedsięwzięć, Rada Sołecka włączy się do opracowania programu współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządem. W programie zostaną określone formy i metody współpracy, zasady wymiany informacji i wspierania działań organizacji pozarządowych.
- Coroczne spotkania związane z oceną realizacji Planu będą również służyły do planowania działań na najbliższy rok. Na spotkanie my mieszkańcy zaprosimy wszystkich, którzy chcą i mogą nam pomóc, a zwłaszcza organizacje pozarządowe, władze gminy, sąsiadów z zaprzyjaźnionych miejscowości.
- Wspólnie z innymi miejscowościami z gminy i regionu Wrzosowej Krainy opracujemy zasady wymiany doświadczeń i wspólnego działania dla jeszcze bardziej efektywnego realizowania Planu.
- Władze Gminy będą uczestniczyły w spotkaniach organizowanych przez sołectwo, organizacje pozarządowe i aktywne grupy mieszkańców. Spotkania będą zwoływane przez bezpośrednio zainteresowane grupy, a ich tematem będą wspólne działania związane z realizacją Planu.

Sposoby monitorowania, oceny i aktualizacji planu

- Monitorowanie będzie organizował i nadzorował Burmistrz wspólnie z Sołtysem, wskaźnikami będą stopnie realizacji zadań i przedsięwzięć określone procentowo.
- Monitorowane będą podstawowe zadania i przedsięwzięcia związane z realizacją planu.
- Wyniki monitorowania będą przedmiotem corocznych sprawozdań z postępu realizacji Planu, składanego Radzie Miasta i Gminy i na zebraniu otwartym w miejscowości.
- Realizację Planu oceni Rada Miasta i Gminy oraz my wraz z Radą Sołecką, dokonując również identyfikacji słabych i mocnych stron realizacji planu.
- Co trzy lata będziemy aktualizowali plan metodą uspołecznioną, zgodną z metodą przyjętą przy jego opracowaniu.
- Inicjatorem aktualizacji będzie Rada Sołecka wspólnie z Burmistrzem i Radą Miasta i Gminy.

Komunikacja społeczna

- Burmistrz i Sołtys, jako główni animatorzy realizacji Planu, będą systematycznie informowali opinię publiczną o działaniach związanych z realizowanymi przedsięwzięciami. W tym celu ustalą między sobą zasady przekazywania informacji o podejmowanych działaniach.
- Główną drogą informowania będzie lokalna prasa, radio, telewizja i internet.
- Komunikaty będą kierowane do mieszkańców miejscowości i gminy (informacja wewnętrzna) jak również do odbiorców regionalnych i ogólnokrajowych (informacja zewnętrzna).
- Największy nacisk zostanie położony na informacje skierowane do odbiorców lokalnych.
- W przekazywaniu informacji do mieszkańców zostaną wykorzystane również środki przekazu zwyczajowo przyjęte w gminie (tablica ogłoszeń, informowanie na spotkaniach, informacja przekazywana przez sołtysów itp.).
- Radni, my mieszkańcy, zainteresowane osoby i podmioty będą miały bieżący dostęp do informacji o realizacji Planu. Ograniczeniem będą tylko przepisy prawa, określające zasady udostępniania informacji przez Urząd Miasta i Gminy.

Materiały źródłowe:

1. *Wilczyński R., Odnowa wsi perspektywą rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, RCDRRiOW Poznań 2003.*
2. *Materiały i informacje bezpośrednio od mieszkańców.*
3. *Gibski D., praca magisterska pt., Poewangelicka świątynia w Pogorzeliiskach jako przykład śląskiego kościoła granicznego, Uniwersytet Wrocławski - Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych - Instytut Historii Sztuki, Wrocław 1998.*
4. *Skąta C., Palma w kościele, Słowo Polskie z dnia 21 września 2001.*
5. *Strategia Rozwoju Gminy Chocianów, 2001.*
6. *Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy w Chocianowie, www.chocianow.pl*
7. *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chocianów, 2005.*